

Dnr V/20616/2024

22.05.2024

Anvisningar för ifyllande av ansökan om detaljhandelstillstånd och anmälan om partihandel för tobaksprodukter och nikotinvätskor

Allmänt om tillståndsplikten för detaljhandel med tobaksprodukter och nikotinvätskor och anmälningsplikten för partihandel

Enligt 44 § i tobakslagen (549/2016) får tobaksprodukter och nikotinvätskor säljas eller på annat sätt överlåtas endast med stöd av ett detaljhandelstillstånd som beviljats av kommunen. Tillståndet är specifikt för försäljningsstället och tillståndshavaren. Både tobaksprodukter och nikotinvätskor får säljas med samma tillstånd. Näringsidkare som har detaljhandelstillstånd enligt den gamla tobakslagen (693/1976) ska dock göra en anmälan till kommunen innan detaljhandeln med nikotinvätskor inleds.

För att bedriva partihandel med tobaksprodukter och nikotinvätskor krävs enligt 50 § i tobakslagen en skriftlig anmälan om saken.

Försäljningstillstånd söks hos den kommun där försäljningsstället för tobaksprodukter och nikotinvätskor ligger. Tillstånd för detaljhandel i mobila trafikmedel beviljas dock av sökandens hemkommun. Anmälan om detaljhandel med nikotinvätskor görs till den kommun som beviljat detaljhandelstillståndet. Detaljhandelstillståndet ska hållas framlagt för kunderna vid försäljningsdisken.

Innehavaren av detaljhandelstillstånd ska underrätta kommunen om ändringar i uppgifterna i tillståndsansökan eller anmälan om detaljhandel med nikotinvätskor och om att försäljningen upphör.

Anmälan om partihandel görs till den kommun där försäljningsstället ligger. Motsvarande anmälan ska göras innan väsentliga ändringar i verksamheten och när verksamheten upphör.

En elektroniskt skickad ansökan om detaljhandelstillstånd/ anmälan om partiförsäljning styrs automatiskt från uträttandet av ärenden till rätt kommunal myndighet för behandling. Näringsidkaren kan också lämna in ansökan skriftligen direkt till kommunen. Kontaktuppgifterna till kommunerna kan kontrolleras på Valvira webbplats på adressen www.valvira.fi/tupakka/tupakka/tupakkalain-ohjaus genom att välja namnet på den kommun där försäljningsstället är beläget i menyn på sidan.

Definitioner

Med **tobaksprodukt** avses en produkt som kan förbrukas och som helt eller delvis består av tobak (nicotiana) (2 § 1 mom. 1 punkten i tobakslagen).

Med **nikotinvätska** avses vätska som innehåller nikotin och är avsedd för förångning med hjälp av en elektronisk cigarett och som inte innehåller mer nikotin än 20 milligram per milliliter och inte ska användas för de ändamål som avses i 3 § 1 mom. i läkemedelslagen (395/1987) (2 § 1 mom. 19 punkten i tobakslagen).

Med **försäljningsställe** avses den plats där detaljhandel med tobaksprodukter bedrivs. Enligt 44 § 1 mom. i tobakslagen är detaljhandelstillståndet specifikt för varje försäljningsställe, vilket innebär att man ska ansöka om ett separat detaljhandelstillstånd för varje försäljningsställe där det säljs tobaksprodukter.

Med **försäljningsdisk** avses kundtjänsten på ett försäljningsställe från vilken tobaksprodukter eller nikotinvätskor överläts eller säljs (2 § 1 mom. 33 punkten i tobakslagen).

Anvisningar för att fylla i blanketten

Allmänt om olika blanketter och anmälningar om ändring av verksamheten

En ny ansökan om försäljningstillstånd och anmälan om partihandel kan göras på två olika sätt, via e-tjänsten och på en skriftlig blankett. Det rekommenderas att e-tjänster används i första hand.

Tills vidare kan anmälan om detaljhandel med nikotinvätskor eller ändringar i de uppgifter som anmälts i ansökan om detaljhandelstillstånd och om avslutande av försäljningen inte göras på blanketter i e-tjänsten, utan den ska lämnas till kommunen i skriftlig form. I ärenden som gäller ändringsanmälningar ska man kontakta den tillsynsenhet som sköter ärendet (t.ex. per e-post). Uppgifter om den tillsynsenhet som sköter ärendet finns till exempel i beslutshandlingen om detaljhandelstillstånd.

Vid ändringar ska kommunen meddelas bland annat försäljningskoden för tillståndet/anmälan i fråga, orsaken till ändringen och tidpunkten för genomförandet. Om det är fråga om en anmälan om namnändring på ett försäljningsställe, antecknas också försäljningsställets tidigare namn i ändringsanmälan. Om det är fråga om att upphöra med detaljhandeln med tobaksprodukter och nikotinvätskor eller att upphöra med partihandeln, meddelas till tillsynsenheten tidpunkten för upphörandet av försäljningen och den försäljningskod som upphörandet gäller.

E-tjänstens startsida

E-tjänsten är endast avsedd för nya detaljhandelstillstånd och anmälningar om partihandel. Inloggningen görs med Suomi.fi-koder. Till vänster på ingångssidan för e-tjänsten finns de uppgifter som behövs för att lämna in ansökan om försäljningstillstånd och anmälan om partihandel. Till höger finns anvisningar om i vilken ordning blanketten ska fyllas i. I sidans nedre kant ska du välja den blankett som ska fyllas i. Alternativen är att göra en ansökan om detaljhandelstillstånd som gäller tills vidare, ett tidsbundet detaljhandelstillstånd eller en anmälan om inledande av partihandel.

Detaljhandelstillstånd för viss tid kan beviljas om verksamheten är tidsbegränsad. Tillstånd för viss tid kan beviljas för högst ett år. Om försäljningstillstånd söks för viss tid, ska den tid för vilken tillstånd söks anges i ansökan. Vid ansökan om nytt tillstånd anges det planerade startdatumet för verksamheten.

Kontaktpersonens kontaktuppgifter

I e-tjänsten visas namnet på den person som loggat in efter Suomi.fi-inloggningen automatiskt på blanketten. Anteckna kontaktpersonens kontaktuppgifter på blanketten.

Tillståndsbeslutet, som undertecknats av den kommunala tillsynsmyndigheten, och anvisningar för sökande av ändring skickas till den sökande för kännedom. Som bilaga till tillståndsbeslutet skickas ett försäljningstillståndsdokument som ska läggas fram vid varje försäljningsställe för tobaksprodukter och nikotinvätskor. Beslutet skickas endast till den e-postadress som angetts på blanketten, om ingen leverans per post har valts på blanketten. Beroende på tillsynsenheten skickas försäljningstillståndshandlingen per post i stället för per e-post.

Kommunen fattar inte beslut med anledning av anmälan om partihandel. Kommunen meddelar per e-post utan dröjsmål att anmälan har tagits emot till den som lämnat in anmälan om partihandel per e-post. För partihandeln fås inget besluts- eller försäljningstillståndsdokument.

När en elektronisk blankett används behöver ombudets fullmakt inte lämnas in för ansökan om försäljningstillstånd eller anmälan. I dessa fall ska en redogörelse för ombudets behörighet ges på den elektroniska blanketten i fältet för ifyllarens behörighet. Myndigheten kan dock bestämma att en fullmakt ska lämnas in, om myndigheten har anledning att betvivla ombudets behörighet eller dess omfattning (lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), 9 § 2 mom.).

Sökandens kontaktuppgifter

Sökanden/anmälaren ska vara myndig, eftersom en förutsättning för beviljande av tillstånd är att sökanden är myndig. Detaljhandelstillstånd för tobaksprodukter och nikotinvätskor kan beviljas en sammanslutning eller person (en enskild näringsidkare). Sökandens/anmälarens namn eller sammanslutningens firma (sammanslutningens namn enligt handelsregisterutdraget), kontaktuppgifter samt företags- och organisationsnummer (FO-nummer) ska antecknas på blanketten. Om en elektronisk blankett används ska den sökande/anmälaren ha ett FO-nummer redan när ansökan/anmälan anhängiggörs.

Faktureringsuppgifter

På den elektroniska ansökningsblanketten väljs faktureringsadressen i menyn faktureringsadress. Den sökande/anmälaren som vill använda nätfaktura ska fylla i nätfakturaadressen och -operatören på blanketten. Nätfaktureringen fungerar endast när kommunen i fråga använder nätfakturering, i annat fall skickas fakturan till företagets postadress. Genom att välja en separat faktureringsadress i menyn öppnas en separat punkt för postadress, postnummer och postanstalt.

Uppgifter om försäljningen

Sökanden/anmälaren ska bekräfta att hen har bekantat sig med lagstiftningen om verksamheten och myndigheternas anvisningar innan ansökan/anmälan skickas in. Innehavaren av försäljningstillståndet eller den näringsidkare som gjort partianmälan ansvarar för att verksamheten är lagenlig och eventuella lagstadgade påföljder för den lagstridiga verksamheten gäller dem.

Inledande av försäljning

På blanketten ska den önskade tidpunkten för inledande av försäljningen anges. I detaljhandeln kan man som alternativ välja att inleda försäljningen så snart som möjligt efter att tillståndet beviljats eller ange det datum då försäljningen av tillståndspliktiga produkter ska inledas. Detaljförsäljaren kan köpa tobaksprodukter och nikotinvätskor av partihandlarna till försäljning först efter att försäljningstillståndet beviljats. När blanketten för anmälan om partihandel fylls i ska endast startdatumet för försäljningen anges.

Uppgifter om försäljningsstället

Namnet på detaljhandelsstället eller partihandelsstället för tobaksprodukter och nikotinvätskor (marknadsföringsnamn), besöksadress, affärens typ, kommun och övriga kontaktuppgifter ska antecknas på blanketten. I uppgifterna om ett mobilt trafikmedel ska dessutom som identifieringsuppgift antecknas till exempel bilens registernummer eller tågets identifieringskod.

Med specialaffär avses ett sådant detaljhandelsställe med separat ingång som nästan uteslutande säljer produkter som avses i tobakslagen och där produkterna och deras varumärken inte är synliga från utsidan av detaljhandelsstället.

Om man söker detaljhandelstillstånd för fler än ett försäljningsställe med tobaksprodukter och nikotinvätskor ska man lämna in en separat ansökan för varje försäljningsställe.

Försäljningsdiskar

Sökanden/anmälaren ska ge en utredning om antalet försäljningsdiskar på försäljningsstället. Med försäljningsdisk avses en kassa eller en annan kundservicepunkt. Antalet försäljningsdiskar anges under varje produktgrupp, beroende på från hur många försäljningsdiskar produkterna i fråga säljs. Om det på försäljningsstället finns två kassor, av vilka både tobaksprodukter och nikotinvätskor säljs, antecknas 2 som antalet i båda punkterna.

Utredning om placeringen av produkter som omfattas av tobakslagen vid försäljningsdisken

Näringsidkaren ska på blanketten redogöra för placeringen av tobaksprodukter, tobakssurrogat, röktilbehör, elektroniska cigaretter och nikotinvätskor på försäljningsstället. Redogörelsen ska alltså omfatta alla sådana produkter som inte får säljas till minderåriga.

Vid placeringen av produkterna ska man beakta förbudet i 71 § i tobakslagen mot framläggande av tobaksprodukter inom detaljhandel samt övriga bestämmelser i tobakslagen om placeringen av produkterna, till exempel marknadsföringsförbudet i 68 § samt kravet på fortlöpande övervakning av köpsituationen i 55 §.

Tobaksprodukter, tobakssurrogat, elektroniska cigaretter, nikotinvätskor eller röktilbehör som är avsedda för upphettning av tobaksprodukter, eller dessa produkters varumärken, får inte hållas synliga i detaljhandel med tobaksprodukter, tobakssurrogat, röktilbehör, tobaksimitationer, elektroniska cigaretter eller nikotinvätskor (71 § i tobakslagen). Förbudet mot framläggande gäller inte sådana röktilbehör och tobaksimitationer som inte är försedda med varumärken för tobaksprodukter, tobakssurrogat, elektroniska cigaretter eller nikotinvätskor.

Förbudet gäller inte sådana försäljningsställen med egen ingång om produkterna och deras varumärken inte är synliga från utsidan av detaljförsäljningsstället. Sådana försäljningsställen är bland annat s.k. tobaksaffärer eller butiker som specialiserat sig på elektroniska cigaretter (nedan specialaffärer). Förbudet mot framläggande gäller i regel inte heller partiaffärer. Om ett partihandelsställe också bedriver detaljhandel med produkter som omfattas av tobakslagen, gäller dock förbudet mot framläggandet även partiaffären i detta avseende.

Till den del det är tillåtet att hålla produkter som omfattas av tobakslagen synliga ska man dock i framläggandet och placeringen av produkterna beakta

förbudet mot marknadsföring enligt tobakslagen (68 § i tobakslagen) och Valvira anvisningar om reklamässig presentation och placering (se nedan). Det kan vara fråga om framläggande av produkter som omfattas av tobakslagen i ovan nämnda specialaffärer eller i partiaffärer.

Placeringen och framläggandet av produkter är reklamässig bland annat i följande fall:

- en produkt eller en produktgrupp ställs på en egen hylla eller framhävs på något sätt så att produkterna syns bättre.
- produkterna har placerats i omedelbar närhet av barnprodukter eller produkter som huvudsakligen intresserar personer under 18 år (sötsaker, serier osv.) (försäljningsställets storlek ska beaktas vid prövningen).
- priset på en enskild produkt framhävs på något sätt.
- namn eller andra kännetecken på produkter som omfattas av tobakslagen visas någon annanstans än på detaljhandelsförpackningarna.
- anslag med reklamässiga slogans används på försäljningsstället.
- de lagstadgade hälsovarningarna på detaljhandelsförpackningen döljs.
- hälsovarningarnas synlighet försvåras på något annat sätt i köpsituationen.
- man fäster minderårigas uppmärksamhet genom att använda framträdande K/F-18-märkning.
- det lagstadgade anslaget om försäljningsförbud finns i bakgrunden eller så står texten med ett mindre typsnitt än andra skyltar eller K/F-18-märkningen.

Exemplen ovan grundar sig på avgöranden Valvira gjort med stöd av tobakslagstiftningen.

Vid försäljningsställen för tobaksprodukter och nikotinvätskor ska ett anslag som informerar om åldersgränser för försäljningen finnas väl synligt för kunderna (53 § i tobakslagen). Anslaget om försäljningsförbud ska placeras vid alla försäljningsdiskar för tobaksprodukter.

Om det senare sker förändringar i tillståndshavarens eller partiförsäljarens produktsortiment, är tillståndshavaren eller partiförsäljaren skyldig att underrätta den kommun som beviljat tillståndet om ändringarna. Informationen är väsentlig för kommunen, eftersom övervakningsavgiftens storlek beror på om försäljningsstället säljer enbart tobaksprodukter eller nikotinvätskor eller båda produktgrupperna. Samtidigt får kommunen också reda på hur omfattande tillsyn försäljningsstället kräver. Om tillståndshavaren exempelvis i samband med ansökan om detaljhandelstillstånd har uppgett att försäljningen omfattar endast tobaksprodukter och senare utvidgar försäljningen till att omfatta också nikotinvätskor, ska kommunen informeras om ändringen.

Utredning om placeringen av försäljningsdiskar

Om det är fråga om en försäljningsplats med ett stort område, t.ex. ett vidsträckt område eller en lokal där försäljningsdiskarnas placering vanligtvis inte är känd på förhand, till exempel ett festivalområde, ska man på blanketten ange var försäljningsdiskarna finns på försäljningsstället. Om man valt "annat, vad?" som rörelsetyp ska man till blanketten bifoga en planritning över försäljningsstället där försäljningsdiskarnas lägen anges. Med hjälp av planritningen kan den myndighet som behandlar tillståndet bedöma om försäljningsställena är placerade så att köpsituationen för produkterna kan övervakas fortlöpande.

Skicka ansökan om detaljhandelstillstånd/ anmälan om partihandel

När den elektroniska blanketten har fyllts i på en gång kommer man via knappen Nästa nere till vänster till förhandsgranskningssidan för ansökan/anmälan, där man ännu kan gå igenom de uppgifter som fyllts i på blanketten. Efter granskningen kan man antingen återgå till att redigera uppgifterna eller skicka blanketten till kommunen för behandling.

Efter sändningen flyttas e-tjänsten till tacksidan, som visar försäljningsnumret, tillsynsenhetens kontaktuppgifter och information om hur behandlingen av ansökan/anmälan framskrider. Efter att ansökan/anmälan har lämnats in kan man via länken på ovan nämnda sida söka de koder som krävs för tobaksprodukternas spårbarhetssystem.

Efter att den elektroniska ansökan/anmälan har skickats får den sökande omedelbart en mottagningskvittens från systemet som bevis på att ansökan/anmälan har lämnats in.

Bilagor

Plan för egenkontroll

Till blanketten ska som ett separat dokument fogas en godtagbar plan för egenkontroll som utarbetats av sökanden/anmälaren och som uppfyller kraven i social- och hälsovårdsministeriets förordning om detaljhandel med tobaksprodukter och motsvarande produkter (593/2016). Om näringsidkaren fyller i den elektroniska blanketten ska planen för egenkontroll bifogas som fil. Valvira har utarbetat en handbok för näringsidkare om planen för egenkontroll, en färdig modell för planen för egenkontroll finns bifogad. Denna modell för planen för egenkontroll kan fyllas i elektroniskt och sparas på en dator, varifrån den kan bifogas som fil till den elektroniska tillståndsansökan. Guiden finns i sin helhet på Valvira's webbplats (www.valvira.fi) och i portalen yrityssuomi.fi.

Planritning över försäljningsstället

En planritning över försäljningsstället ska bifogas till blanketten endast för de försäljningsställen där försäljningsdiskarna inte finns i omedelbar närhet av kassor, informations- eller serviceställen. Av planritningen ska framgå att försäljaren av tobaksprodukter och nikotinvätskor fortlöpande kan övervaka köpsituationen. När man använder e-tjänsten kan man bifoga en planritning som fil till blanketten. I annat fall ska planritningen skickas separat per e-post/post till den myndighet som behandlar tillståndet/anmälan.

Sökandens/anmälarens eller ombudets underskrift

Underskriften ska vara officiell. Namnen på de personer som har rätt att teckna i sammanslutningarnas (bolag, andelslag och föreningar) och stiftelsernas namn framgår av registren i fråga.

En **elektronisk tillståndsansökan** som inkommit till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om handlingen innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns skäl att betvivla handlingens autenticitet eller integritet (9 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet 13/2003).

Mer information

Be om mer information per e-post till adressen tupakka@valvira.fi.

Allekirjoitukset

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården, Valvira

Bangårdsvägen 9, 00520 Helsingfors
PB 43, 00521 Helsingfors
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Telefon 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi